

Prima instanță: Judecătoria Cahul (sediul central), (jud. D. Boscii)
Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud. N. Bondarenco, S. Pilipenco, T. Berdilă)

ÎNCHEIERE

13 aprilie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Ministerul Finanțelor și Agenția Relații Funciare și Cadastru,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Agenția Relații Funciare și Cadastru împotriva lui Nistor Axenia, intervenienți accesorii Centrul pentru drepturile omului și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la exproprierea terenului agricol,

împotriva deciziei din 02 decembrie 2021 a Curții de Apel Cahul, prin care a fost respinsă cererea de apel declarată de Agenția Relații Funciare și Cadastru, și cererea de alăturare la apel depusă de Ministerul Finanțelor și a fost menținută hotărârea din 13 ianuarie 2021 a Judecătoriei Cahul (sediul central),

c o n s t a t ă :

La 06 decembrie 2011, Agenția Relații Funciare și Cadastru a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva lui Nistor Axenia cu privire la exproprierea terenului agricol cu suprafața de 0,6727 ha, cu numărul cadastral Xxxxx, deținut cu drept de proprietate privată de către Nistor Axenia, în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii, în suma de 42 612,91 de lei, din contul bugetului de stat.

În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că, în conformitate cu Legea nr. 176-XVI din 10 iunie 2008 privind declararea utilității publice a lucrărilor de interes național, terenul agricol cu numărul cadastral Xxxxx, cu suprafața totală

de 0,6727 ha, amplasat în satul Xxxxx, raionul Xxxxx, proprietate privată a lui Nistor Axenia, face parte din terenurile suspendate exproprierii pentru cauză de utilitate publică de interes național, pentru construcția Portului Internațional Giurgiulești.

Reclamanta a notat că, conform Hotărârii Guvernului nr. 186 din 09 martie 2009, cu privire la unele măsuri privind asigurarea activității Portului Internațional Liber Giurgiulești, Agenția Relații Funciare și Cadastru, a fost împuternicită să asigure prin intermediul întreprinderilor subordonate realizarea prevederilor Legii nr. 176, precum și asigurarea controlului comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor expropriațiilor la propuneri de expropriere, creată prin Hotărârea sus menționată.

Astfel, în baza art. 9 din Legea nr. 488-XVI din 08 iulie 1999 și conform Hotărârii Guvernului nr. 186 din 09 martie 2009, Agenția Relații Funciare și Cadastru prin scrisoarea nr. 36-01-08/1665 din 18 august 2010, a înaintat lui Nistor Axenia oferta de expropriere a terenului agricol, la prețul de despăgubire în suma de 42 612,91 de lei, determinat în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

În conformitate cu art. 17 alin. (1) din Legea nr. 1308-XIII din 25 iulie 1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, compensarea pierderilor cauzate de înstrăinarea forțată a terenurilor are loc conform prețului de piață al acestora, dar nu mai puțin decât prețul normativ calculat conform tarifelor prevăzute la poziția a II-a din anexă. A indicat că, Nistor Axenia, a depus o întâmpinare împotriva ofertei de expropriere în formă scrisă, înregistrată la Agenția Relații Funciare și Cadastru cu nr. N-322/10 din 28 septembrie 2010. Respectiv, în temeiul art. 11 al Legii nr. 448 din 08 iulie 1999 și în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 186 din 09 martie 2009, Nistor Axenia a fost invitată la ședința pentru soluționarea întâmpinării, pentru data de 27 octombrie 2010.

În cadrul ședinței de soluționare a întâmpinării, Nistor Axenia a solicitat schimbarea terenului expropriat cu unul echivalent amplasat în municipiul Chișinău.

Reclamanta a mai adăugat că, părțile au ajuns la un acord comun că, pentru a lua decizia în fond asupra subiectului este necesară o examinare suplimentară și consultarea cu Guvernul privind posibilitatea oferirii unui alt teren agricol. În baza art. 9 din Legea nr. 488, în urma consultărilor cu organele administrației publice, Comisia nu a acceptat întâmpinarea lui Nistor Axenia și prin oferta repetată din 06 iunie 2011, i s-a propus în schimb unul din următoarele terenuri echivalente amplasate în satul Sadova, raionul Călărași, satul Sculeni, raionul Ungheni, satul Plopi, raionul Cantemir, sau satul Cairaclia, raionul Taraclia.

Prin întâmpinarea din 15 iulie 2011, Nistor Axenia a invocat dezacordul total cu oferta repetată. Astfel, prin procesul-verbal al Comisiei nr. 5 din 26 iulie 2011 s-a constatat că, nu s-a ajuns la un comun acord cu Nistor Axenia, și actele urmează să fie expediate către Agenția Relații Funciare și Cadastru, pentru soluționarea exproprierii prin intermediul instanței de judecată.

Prin încheierea din 04 iunie 2012 a Judecătoriei Cahul a fost dispusă atragerea

Ministerului de Finanțe în calitate intervenient accesoriu.

Prin hotărârea din 01 octombrie 2013 a Judecătoriei Cahul, acțiunea a fost admisă integral.

Prin decizia din 25 februarie 2014 a Curții de Apel Cahul a fost admis apelul declarat de către avocatul Ursu Petru, în interesele lui Nistor Axenia, a fost casată hotărârea Judecătoriei Cahul din 01 octombrie 2013, cauza fiind restituită la rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată.

Prin încheierea din 20 mai 2014 a Judecătoriei Cahul, în proces în calitate de intervenient accesoriu a fost atras Centrul pentru drepturile omului.

Prin hotărârea din 13 ianuarie 2021 a Judecătoriei Cahul (sediul central), acțiunea a fost admisă parțial.

A fost expropriat pentru cauză de utilitate publică de interes național în folosul statului, terenul agricol cu suprafața de 0,6727 ha, cu nr. cadastral Xxxxx, proprietatea lui Nistor Axenia, și a fost încasată în folosul lui Nistor Axenia, din bugetul de stat suma de 302 715 de lei.

A fost încasată din bugetul de stat în folosul lui Nistor Axenia suma de 1500 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Prin decizia din 02 decembrie 2021 a Curții de Apel Cahul a fost respins apelul declarat de către Agenția Relații Funciare și Cadastru și cererea de alăturare la apel depusă de Ministerul Finanțelor și a fost menținută hotărârea din 13 ianuarie 2021 a Judecătoriei Cahul (sediul central).

Pentru a decide astfel, instanțele au menționat că, în temeiul Legii nr.176 din 10 iulie 2008 privind declararea utilității publice a lucrărilor de interes național de construcție a Portului Internațional Liber Giurgiulești s-a declarat de utilitate publică lucrările de interes național de construcție a Portului internațional Liber Giurgiulești, terenuri proprietate privată, situate în extravilanul satului Giurgiulești, raionul Cahul. Ca urmare, terenul agricol cu nr. cadastral Xxxxx , cu suprafața totală de 0,6727 ha, amplasat în satul Xxxxx, raionul Xxxxx, proprietate privată a lui Nistor Axenia, este supus exproprierii pentru cauză de utilitate publică de interes național pentru construcția Portului Internațional Liber Giurgiulești.

De asemenea, instanțele au notat că, conform Raportului de evaluare nr.33/2012 efectuat de SRL „Veacon-Plus” prezentat instanței de către Nistor Axenia, valoarea estimată a terenului agricol constituie 400 700 de lei, iar Agenția Relații Funciare a estimat terenul agricol la prețul normativ de 42 612,91 de lei.

Instanțele au reținut că părțile au prezentat diferite date referitor la prețul terenului agricol, diferența dintre prețurile prezentate fiind destul de mare, însă dat fiind faptul că efectuarea expertizei numită de către instanță nu a fost efectuată, din motiv că nu a fost efectuată plată pentru serviciile de expertiză, instanțele au concluzionat că suma de 42 612,91 de lei oferită de Agenția Relații Funciare și Cadastru, nu reprezintă o justă și prealabilă despăgubire, pentru terenul expropriat.

Astfel, prin prisma prevederilor art. 46 din Constituția RM și în coroborare cu art. 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă, instanțele au conchis că lui Nistor Axenia urmează să-i fie achitată o despăgubire în mărime de 302 715 de lei, reieșind din prețul de 4 500 lei pentru un ar de pământ.

La 24 ianuarie 2022, Ministerul Finanțelor a contestat cu recurs decizia din 02 decembrie 2021 a Curții de Apel Cahul, solicitând casarea parțială a deciziei instanței de apel și a hotărârii din 13 ianuarie 2021 a Judecătoriei Cahul (sediul central), în partea încasării din bugetul de stat în beneficiul lui Nistor Axenia a sumei de 302 715 de lei.

În motivarea recursului, a invocat că atât prima instanță, cât și instanța de apel au aplicat și interpretat eronat legea materială.

Astfel, instanțele de judecată au dispus încasarea sumei de 302 715 de lei în beneficiul persoanei expropriate, care este cu mult peste valoarea acțiunii formulate de Agenția Relații Funciare și Cadastru, fără ca Nistor Axenia să înainteze o acțiune reconvențională.

La 02 martie 2022, Agenția Relații Funciare și Cadastru a contestat cu recurs decizia Curții de Apel Cahul din 02 decembrie 2021, solicitând casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să admisă în modul formulat.

În motivarea recursului, a invocat că atât prima instanță, cât și instanța de apel au aplicat eronat normele legii, și anume art.17 alin.(1) și (2) din Legea nr.1308-XIII din 25 iulie 1997 privind prețul normativ în care este stabilită în mod expres Compensarea pierderilor cauzate de înstrăinarea forțată a terenurilor are loc conform prețului de piață al acestora, dar nu mai puțin decât prețul normativ calculat conform tarifelor prevăzute la poziția a II-a din anexă. În cazul în care autoritatea administrației publice și proprietarul terenului nu ajung la o înțelegere în privința prețului de piață al terenului supus înstrăinării forțate, prețul va fi stabilit de instanța judecătorească în baza raportului de expertiză prezentat de experții independenți. A mai invocat că instanțele la determinarea sumei rambursării a luat în considerare în mod eronat Raportul de Evaluare nr.17/2012 a terenului întocmit de evaluatorul - Tatiana Tulba.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 02 decembrie 2021, expediată în adresa părților la 27 decembrie 2021 (f.d.166), însă careva date privind recepționarea acesteia la materialele dosarului lipsesc. Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul împotriva deciziei instanței de apel în termenul stabilit de lege.

Analizând temeiurile invocate în cererile de recurs, în raport cu materialele cauzei și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios

administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor și Agenția Relații Funciare și Cadastru, inadmisibile, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) al Codului de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al Codului de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin.(1) lit. f) al Codului de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea considerării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de către Ministerul Finanțelor și Agenția Relații Funciare și Cadastru, nu pot duce la admisibilitatea recursurilor, ori acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 al Codului de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

Acest fapt denotă caracterul declarativ a recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurenților cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare al recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

Or, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea amănunțită a motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului înseamnă nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a

pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Abordarea recurențelor, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursurilor nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune considerarea acestora ca fiind admisibile.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererile de recurs declarate de către Ministerul Finanțelor și Agenția Relații Funciare și Cadastru.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea considerării recursurilor ca fiind admisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) ale Codului de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor și Agenția Relații Funciare și Cadastru.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas